

Medical Ethics and Law
Research Center

Tārīkh-i pizishkī i.e., Medical History

2025; 17: e3

Shahid Beheshti
University of Medical Sciences

Letter to Editor: Report of the Meeting of Iranian Prominent Researchers and Professors of Traditional Medicine and Medical History at the Traditional Medicine Clinical Trials Research Center, Shahed University

Seyedeh Fatemeh Jafari^{1,2} , Farzaneh Ghaffari³, Zahra Karimi¹, Fatemeh Emadi^{1,4}, Razieh Jafari Hajati¹, Zahra Bahaeddin^{1,4}, Mohsen Naseri^{1,4}, Zahra Aghabeiglooei^{1,4*}

1. Traditional Medicine Clinical Trial Research Center, Shahed University, Tehran, Iran.
2. Department of Plant Sciences, Faculty of Biological Sciences, Alzahra University, Tehran, Iran.
3. School of Traditional Medicine, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
4. Department of Traditional Medicine, School of Persian Medicine, Shahed University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: Interdisciplinary scientific meetings play an important role in facilitating the exchange of knowledge and experiences between researchers and professors across various fields. Such interactions not only enhance the overall scientific landscape but also pave the way for new advancements in specialized disciplines. In line with this objective, the scientific meeting of prominent researchers and professors of traditional Iranian medicine and history of medicine was held on November 14, 2023, hosted by the Clinical Trial Research Center of Shahed University, with the aim of promoting this knowledge and interdisciplinary interactions. This article highlights the key topics and discussions that emerged during the meeting.

Methods: This article has been prepared based on firsthand reporting of the aforementioned meeting by the researchers and executives present. Qualitative data were collected and analyzed through direct observation, note-taking, audio recordings of lectures, and written documentation.

Ethical Considerations: This report is based on a scientific meeting and does not involve human or animal experimentation. Ethical standards, including integrity and proper citation of scientific sources, have been observed.

Results: In this meeting, several specialized panels were conducted, covering topics related to traditional Persian medicine texts, particularly *Zakhireye Khwarazmshahi*, as well as the findings of recent research in the field of herbal medicinal treatments for various diseases. The speakers highlighted the significance of interdisciplinary and international collaborations, and practical recommendations were proposed to enhance this field.

Conclusion: The meeting was acknowledged as a platform for the exchange of knowledge and experiences in the field of traditional Persian medicine and medical history. The necessity of continuing such meetings to enhance the quality of traditional treatments and their alignment with modern scientific standards was emphasized.

Keywords: Persian Medicine; Meeting; Medical History; Interdisciplinary Collaboration

Corresponding Author: Zahra Aghabeiglooei; **Email:** Aghabeiglooei@gmail.com

Received: September 27, 2024; **Accepted:** February 01, 2025; **Published Online:** May 10, 2025

Please cite this article as:

Jafari SF, Naseri M, Karimi Z, Emadi F, Jafari Hajati R, Bahaeddin Z, Aghabeiglooei Z. Letter to Editor: Report of the Meeting of Iranian Prominent Researchers and Professors of Traditional Medicine and Medical History at the Traditional Medicine Clinical Trials Research Center, Shahed University. *Tārīkh-i pizishkī, i.e., Medical History*. 2025; 17: e3.

مجله تاریخ پزشکی

دوره هفدهم، ۱۴۰۴

نامه به سردبیر: گزارش نشست پژوهشگران و اساتید برجسته طب سنتی و تاریخ پزشکی

ایران در مرکز تحقیقات کار آزمایشی بالینی طب سنتی دانشگاه شاهد

سیده فاطمه جعفری^۱، فرزانه غفاری^۲، زهرا کریمی^۱، فاطمه عمادی^۱، راضیه جعفری حاجتی^۱،زهرا بهاءالدین^۱، محسن ناصری^۱، زهرا آقاییگلویی^۱ *^۱

۱. مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.
۲. گروه علوم گیاهی، دانشکده علوم زیستی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.
۳. دانشکده طب سنتی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۳. گروه طب سنتی، دانشکده طب ایرانی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: نشست‌های علمی بین‌رشته‌ای نقش مهمی در تبادل دانش و تجربیات میان پژوهشگران و اساتید حوزه‌های مختلف ایفا می‌کنند. این تعاملات منجر به ارتقای سطح علمی و پیشرفت‌های نوین در حوزه‌های تخصصی می‌شود. در این راستا، نشست علمی پژوهشگران و اساتید برجسته طب سنتی ایران و تاریخ پزشکی با هدف ارتقای این دانش و تعاملات بین‌رشته‌ای، در تاریخ ۲۴ آبان ۱۴۰۲ به میزبانی مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی دانشگاه شاهد برگزار شد. در این مقاله به اهم موضوعات مطرح‌شده در این نشست می‌پردازیم.

روش: این مقاله بر اساس گزارش‌گیری مستقیم از نشست فوق توسط محققین حاضر و دست‌اندرکاران اجرایی تهیه و اطلاعات به صورت کیفی از طریق مشاهده مستقیم، یادداشت‌برداری، ضبط سخنرانی‌ها و مستندات نوشتاری گردآوری و تحلیل شده است.

ملاحظات اخلاقی: این گزارش مبتنی بر یک نشست علمی بوده و شامل مداخلات انسانی یا حیوانی نمی‌باشد. در فرآیند تهیه مقاله، اصول اخلاق پژوهش شامل رعایت امانت علمی و استناد به منابع معتبر رعایت شده است.

یافته‌ها: در این نشست، چندین پتل تخصصی برگزار شد که شامل مباحث مرتبط با متون طب سنتی، به ویژه کتاب ذخیره خوارزمشاهی و همچنین نتایج پژوهش‌های جدید در زمینه درمان‌های دارویی گیاهی برای بیماری‌های مختلف بود. سخنرانان بر اهمیت همکاری‌های بین‌رشته‌ای و بین‌المللی تأکید داشتند و پیشنهادات عملی برای تقویت این حوزه ارائه شد.

نتیجه‌گیری: نشست به عنوان بستری برای تبادل دانش و تجربیات در حوزه طب سنتی و تاریخ پزشکی شناخته شد و بر ضرورت تداوم این گونه نشست‌ها برای بهبود کیفیت درمان‌های سنتی و انطباق آن‌ها با استانداردهای علمی مدرن تأکید گردید.

واژگان کلیدی: طب ایرانی؛ نشست؛ تاریخ پزشکی؛ همکاری‌های بین رشته‌ای

نویسنده مسئول: زهرا آقاییگلویی؛ پست الکترونیک: Aghabeiglooee@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۶؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۱۳؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۲۰

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Jafari SF, Naseri M, Karimi Z, Emadi F, Jafari Hajati R, Bahaeddin Z, Aghabeiglooee Z. Letter to Editor: Report of the Meeting of Iranian Prominent Researchers and Professors of Traditional Medicine and Medical History at the Traditional Medicine Clinical Trials Research Center, Shahed University. *Tārīkh-i pizishkī*, i.e., *Medical History*. 2025; 17: e3.

مقدمه

نشست‌های علمی بین‌رشته‌ای بستری ارزشمند برای تبادل دانش و تجربیات میان پژوهشگران و اساتید حوزه‌های مختلف به شمار می‌روند. این نشست‌ها نه تنها موجب ارتقای سطح علمی و گسترش مرزهای دانش می‌شوند، بلکه ارتباطات بین‌رشته‌ای و بین‌المللی را نیز تقویت می‌کنند. در این راستا، مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی دانشگاه شاهد، با هدف ارتقای دانش طب سنتی ایران و تاریخ پزشکی، میزبانی نشست علمی را در تاریخ ۲۴ آبان ۱۴۰۲ بر عهده گرفت. این نشست با حضور ۴۱ نفر از دانشجویان، پژوهشگران و اساتید برجسته حوزه‌های مختلف برگزار شد. برنامه نشست شامل افتتاحیه، سخنرانی‌های کلیدی، پنل‌های تخصصی و جمع‌بندی بود. پنل‌های تخصصی به موضوعات مرتبط با متون

طب سنتی، یافته‌های پژوهشی جدید در زمینه درمان‌های دارویی گیاهی و تأثیرات همکاری‌های بین‌رشته‌ای و بین‌المللی اختصاص داشت. سخنرانان به ارائه دیدگاه‌های خود درباره اهمیت این موضوعات پرداخته و پیشنهادهای عملی برای توسعه این حوزه ارائه کردند. برنامه تفصیلی همایش در جدول ۱ ارائه شده است.

اهداف این نشست شامل تبیین اهمیت طب سنتی و تاریخ پزشکی، ارائه دستاوردهای نوین پژوهشی و تقویت ارتباطات علمی میان محققان این حوزه‌ها بود. نتایج این نشست می‌تواند به ارتقای کیفیت درمان‌های سنتی و انطباق آن‌ها با استانداردهای علمی مدرن کمک شایانی کند. در این مقاله گزارشی کوتاه از این نشست علمی ارائه می‌شود.

جدول ۱: برنامه تفصیلی نشست پژوهشگران و اساتید در مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی دانشگاه شاهد (آبان ۱۴۰۲)

سخنران	عنوان سخنرانی	زمان	بحث و پیشنهادات
	افتتاحیه و خیرمقدم	۸-۸:۰۵	
دکتر فاطمه عمادی	مقدمه و معرفی	۸:۰۵-۸:۲۰	
دکتر فرزانه غفاری	اهمیت تاریخ و متون طب و معرفی کتاب ذخیره خوارزمشاهی		توضیحات دکتر حسن تاجبخش،
دکتر محسن ناصری	یادی از زنده‌یاد استاد دکتر محمدعلی لسانی و آثار ایشان	۸:۲۰-۹	رونمایی از کتاب ذخیره خوارزمشاهی
دکتر محمد جوهرچی	معرفی کتاب «سرالسرار» رازی		عربی
دکتر آزاده میزانی	ارزیابی اثربخشی پابلوت پماد مرهم مفاصل در مبتلایان به استئوآرتریت زانو	۹-۹:۱۵	
دکتر یاشا فیاض*	ارزیابی اثربخشی فراورده دادیکتا در کاهش وسوسه و عود بعد از فاز سم‌زدایی در بیماران سرپایی مبتلا به سوءمصرف اپیوئیدها	۹:۱۵-۹:۳۰	
	دکتر آدرخش مگری	۹:۳۰-۱۰	توضیحات دکتر محسن ناصری و دکتر عبدالعلی موسوی‌زاده
	پذیرایی	۱۰-۱۰:۳۰	
خانم هدیه خداوردی**	بررسی اثربخشی پماد مرهم مفاصل بر شدت بیماری و شاخص‌های سرمی در آرتريت القاشده در مدل حیوانی	۱۰:۳۰-۱۰:۴۵	
دکتر زهرا بطحایی***	بررسی اثربخشی و مکانیزم اثر کاروتنوئیدهای کلالة زعفران بر افسردگی القاشده در مدل حیوانی	۱۰:۴۵-۱۱	
دکتر فاطمه عمادی	بررسی اثربخشی دوزهای مختلف و ترکیبی بادنجبویه و اسطوخودوس مشهدی بر افسردگی القاشده در مدل حیوانی	۱۱-۱۱:۱۵	توضیحات دکتر معصومه جرجانی***
دکتر محسن ناصری	جمع‌بندی مطالب و بحث		

* دکترای تخصصی فیزیولوژی؛ ** استاد بیوشیمی بالینی دانشگاه تربیت مدرس؛ *** استاد فارماکولوژی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

روش

این مقاله بر اساس گزارش‌گیری مستقیم از نشست فوق توسط محققین حاضر و دست‌اندرکاران اجرایی تهیه و اطلاعات به صورت کیفی از طریق مشاهده مستقیم، یادداشت‌برداری، ضبط سخنرانی‌ها و مستندات نوشتاری گردآوری و تحلیل شده است.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

یافته‌ها

۱. **افتتاحیه و خیرمقدم:** برنامه با سخنرانی دکتر فاطمه عمادی، داروساز و دکتری تخصصی فارماکولوژی و معاون پژوهشی مرکز، آغاز شد. دکتر عمادی ضمن خیرمقدم، به معرفی مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی پرداختند.

۲. **پنل متون طب سنتی:** در بخش نخست، خانم دکتر فرزانه غفاری، استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، در مورد اهمیت تاریخ و متون طب و معرفی کتاب «ذخیره خوارزمشاهی» (۱) به زبان عربی سخنرانی کردند. این بخش با رونمایی از کتاب ذخیره خوارزمشاهی عربی و با حضور دکتر حسن تاج‌بخش (دام‌پزشک و استاد ممتاز دانشگاه تهران و عضو پیوسته فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی و از برگزیدگان دوره نخست چهره‌های ماندگار) به پایان رسید (تصویر ۱) (۲).

در ادامه، دکتر محسن ناصری، پزشک و دکتری تخصصی فارماکولوژی و رییس مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی دانشگاه شاهد، به یادبود استاد محمدعلی لسانی فشارکی و بررسی آثار ایشان پرداختند. سپس دکتر محمد جوهرچی، مشاور دانشنامه جهان اسلام، کتاب «سراسرار» رازی را معرفی

کردند و خانم دکتر غفاری نیز به معرفی استاد حسن تاج‌بخش و آثار علمی ایشان پرداختند.

استاد تاج‌بخش در سخنرانی خود به ارزش و اهمیت کتاب ذخیره خوارزمشاهی و تصحیح‌های مختلف این کتاب اشاره کردند. ایشان با اشاره به تلاش‌های استاد دانش‌پژوه و استاد سعیدی سیرجانی، اهمیت تصحیح نسخه‌های قدیمی ذخیره خوارزمشاهی را برجسته کردند و به تحقیقات خود در زمینه تصحیح این کتاب و مطابقت آن با نسخه‌های قرن ششم قمری اشاره نمودند. همچنین استاد تاج‌بخش به نقش رازی در تاریخ پزشکی پرداخته و او را هم‌پایه بقراط دانستند. ایشان با بیان نکاتی در مورد زندگی و آثار رازی، جایگاه این پزشک بزرگ را در تاریخ پزشکی مورد تأکید قرار دادند.

دکتر مهدی محقق، استاد برجسته حوزه تاریخ پزشکی و چهره ماندگار کشور، نیز در این نشست بیاناتی درباره اهمیت و جایگاه متون طب سنتی و تاریخ پزشکی ارائه کردند. ایشان ضمن اشاره به تداخل علم طب و فلسفه در تمدن اسلامی، نقش پزشکان فیلسوف در تاریخ پزشکی را مورد تأکید قرار دادند. دکتر محقق با بیان اینکه طب و فلسفه به یکدیگر وابسته‌اند، به کتاب‌های ارزشمند ابوعلی سینا از جمله «قانون» در طب و «شفا» در فلسفه اشاره کردند و اهمیت این آثار را در فهم ارتباط میان طب و فلسفه توضیح دادند.

دکتر محمدابراهیم ذاکر دندان‌پزشک و پژوهشگر تاریخ پزشکی ایران و مترجم مجموعه کتاب‌های «الحاوی فی الطب» و «منصوری فی الطب» رازی نیز در این جلسه حضور داشتند و ضمن یادآوری نکاتی پیرامون مقایسه زبان فارسی و عربی، بر غنای بیشتر زبان فارسی نسبت به زبان عربی تأکید کردند.

تصویر ۱: رونمایی از کتاب ذخیره خوارزمشاهی عربی در نشست پژوهشگران حوزه طب و تاریخ پزشکی در دانشگاه شاهد

خانم دکتر زهرا بطحایی، عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس، به بررسی اثربخشی و مکانیسم اثر کاروتنوئیدهای کلالة زعفران بر افسردگی القاشده در مدل حیوانی پرداختند. همچنین خانم دکتر فاطمه عمادی در مورد بررسی اثربخشی دوزهای مختلف و ترکیبی بادرنجبویه و اسطوخودوس مشهدی بر افسردگی القاشده در مدل حیوانی که با همکاری خانم دکتر جرجانی استاد فارماکولوژی در دانشگاه علوم پزشکی و مرکز تحقیقات علوم اعصاب شهید بهشتی انجام گرفت، سخنرانی کردند (۸). در ادامه خانم دکتر معصومه جرجانی درباره تغییر پارادایم پزشکی در سالهای اخیر صحبت و اشاره کردند که این تغییرات هم در پزشکی سیستمی و هم در پزشکی فردمحور و فرادقیق، با هدف یافتن درمانهای مؤثرتر صورت می‌گیرد. ایشان افزودند که دستیابی به این درمانهای اختصاصی، مستلزم آگاهی از اطلاعات فردی مرتبط با ژنتیک، تغذیه، سبک زندگی و فرهنگ بیماران است. ایشان همچنین بر توجه به نیازهای اولویت‌دار در حوزه سلامت تأکید کردند، زیرا موجب جهت‌دهی صحیح‌تر به پژوهش‌ها خواهد شد. همچنین به اهمیت همکاری‌های بین‌رشته‌ای میان تمامی تخصص‌های مرتبط با علوم پزشکی و سلامت اشاره کردند،

۳. پنل تخصصی علوم بالینی: بخش دوم نشست با سخنرانی دکتر آزاده میزانی، عضو هیأت علمی انستیتو پاستور، در مورد ارزیابی اثربخشی پیلوت پماد مرهم مفاصل در مبتلایان به استئوآرتریت زانو آغاز شد (۴). پس از آن، دکتر یاشا فیاض در مورد ارزیابی اثربخشی فرآورده دادیکتا در کاهش وسوسه و عود پس از فاز سم‌زدایی در بیماران سرپایی مبتلا به سوءمصرف اپیوئیدها سخنرانی کردند (۵). در ادامه دکتر آدرخش مکرری روان‌پزشک و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران و محقق برجسته کشور در زمینه اعتیاد، محصول حب‌الشفای با نام تجاری دادیکتا (۶) و همچنین تجربه‌های ارزنده‌ای که سال‌ها در زمینه اعتیاد به خصوص در مراحل وسوسه، ولع و عود بیماران کسب کردند ارائه‌ای داشتند که با صحبت‌های دکتر ناصری و دکتر موسوی‌زاده، عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (به شکل مجازی) تکمیل شد (۶).

۴. پنل تخصصی علوم پایه: پس از استراحت و پذیرایی، خانم دکتر هدیه خداوردی در مورد بررسی اثربخشی پماد مرهم مفاصل بر شدت بیماری و شاخص‌های سرمی در آرتریت القاشده در مدل حیوانی سخنرانی کردند (۷)، سپس

می‌روند. در بخش علوم بالینی و پایه نیز، معرفی فرآورده‌های دارویی جدید با منشأ گیاهی و مبتنی بر اصول طب سنتی، نشان‌دهنده توان بالای این طب در ارائه راهکارهای درمانی مکمل و حتی جایگزین است. ترکیب نتایج حاصل از مدل‌های حیوانی با داده‌های بالینی می‌تواند مسیر پژوهش‌های آینده را هموارتر سازد.

همچنین تأکید مکرر سخنرانان بر اهمیت همکاری‌های بین‌رشته‌ای و بین‌المللی نشان می‌دهد که برای پیشبرد طب سنتی به سمت استانداردهای علمی روز، نیازمند تعامل میان رشته‌هایی نظیر داروسازی، زیست‌شناسی، فارماکولوژی، روان‌پزشکی و تاریخ‌پژوهی هستیم. تجربه موفق پروژه‌های بین‌المللی نظیر بررسی اثربخشی داروهای همچون «دادیکتا» و «سیناماز» نیز بر ضرورت این تعاملات صحنه می‌گذارد.

نتیجه‌گیری

در پایان، آقای دکتر ناصری به جمع‌بندی مطالب پرداختند. ایشان با اشاره به اهمیت برگزاری چنین نشست‌هایی، به تبادل دانش و تجربیات بین‌المللی و تأثیر آن بر پیشرفت طب سنتی و تاریخ پزشکی تأکید کردند. دکتر ناصری به نقش حیاتی پژوهش‌های جدید در ارتقای کیفیت درمان‌های سنتی و تطبیق آن‌ها با استانداردهای علمی مدرن اشاره نمودند و ابراز امیدواری کردند که نتایج این نشست بتواند به توسعه بیشتر طب سنتی و کاربردهای آن در درمان بیماری‌ها کمک کند.

ایشان همچنین ضمن تأکید بر اهمیت همکاری‌های بین‌المللی در این حوزه، اظهار داشتند که تعامل با پژوهشگران و مراکز تحقیقاتی خارجی می‌تواند به شناسایی و بهره‌گیری از دستاوردهای علمی جدید منجر شود و ادامه این مسیر نیازمند تلاش‌های مستمر و حمایت‌های مالی و علمی از سوی نهادهای مرتبط است.

در پایان، ایشان با تشکر از تمامی سخنرانان، شرکت‌کنندگان و دست‌اندرکاران برگزاری این نشست، بر اهمیت تداوم چنین رویدادهایی در آینده تأکید و ابراز امیدواری کردند که با ادامه این روند، بتوانیم شاهد گسترش و تعمیق دانش در زمینه طب

زیرا این همکاری‌ها می‌توانند نقش کلیدی در پیشبرد اهداف پزشکی مدرن ایفا کنند.

۵. تأکید بر روابط بین‌المللی: در بخش بین‌المللی نشست، دو نفر از اساتید همکار خارجی به صورت مجازی سخنرانی کردند. دکتر دنیس کورداتو (Dennis Cordato)، متخصص مغز و اعصاب بیمارستان لیورپول در شهر سیدنی استرالیا و دانشیار University of New South Wales، درباره همکاری‌های خود با مرکز تحقیقات طب سنتی دانشگاه شاهد و پروژه‌های در دست اقدام، از جمله داروهای گیاهی سیناماز در درمان Covid-19 (۹) و دادیکتا (۵) در درمان اعتیاد، صحبت کرد، سپس دکتر امین ملک‌شاه عبدالمجید (Amin Malik Shah Abdul Majid)، بنیان‌گذار مؤسسه Eman Biodiscoveries و Nature Ceuticals در مورد لزوم تحقیق و توسعه داروهای گیاهی مباحثی را مطرح نمودند. همچنین توضیحاتی پیرامون حیطه‌های فعالیت در مؤسسه تحقیقاتی خود ارائه دادند و اظهار داشتند که در این مجموعه از زراعت گیاهان دارویی تا تولید محصول نهایی مورد توجه قرار می‌گیرد، به علاوه وی از همکاری با مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی دانشگاه شاهد بسیار استقبال کرد.

بحث

با بررسی سخنرانی‌ها و مباحث مطرح‌شده در نشست، می‌توان به اهمیت روزافزون طب سنتی و تاریخ پزشکی در نظام سلامت امروز پی برد. این نشست نشان داد که پژوهش‌های مبتنی بر منابع کهن مانند کتاب «ذخیره خوارزمشاهی» در کنار مطالعات بالینی نوین می‌توانند به توسعه درمان‌های مؤثر و بومی‌سازی‌شده منجر شوند. حضور استادان برجسته داخلی و مشارکت محققان بین‌المللی، حاکی از توجه جهانی به ظرفیت‌های طب سنتی ایران است.

در بخش متون کلاسیک، سخنرانی‌ها بر لزوم بازخوانی و تصحیح متون کهن تأکید داشتند، چراکه این متون علاوه بر غنای علمی، بخشی از میراث فرهنگی و هویتی ایران به شمار

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

بیانیه هوش مصنوعی

در فرآیند نگارش این مقاله، از ابزار هوش مصنوعی ChatGPT (توسعه‌یافته توسط شرکت OpenAI) به عنوان یک ابزار کمکی استفاده شده است. کاربردهای این ابزار شامل اصلاحات نگارشی، پیشنهادهای ویرایشی، استانداردسازی فرمت منابع (رفرنس‌ها)، و نیز کمک در ترجمه نسخه انگلیسی مقاله بوده است. کلیه تغییرات پیشنهادی توسط این ابزار ابتدا توسط نویسندگان بررسی شده و تنها در صورت تأیید نهایی، در متن نهایی اعمال شده‌اند.

سنتی و تاریخ پزشکی باشیم و از این میراث گران‌بها برای بهبود سلامت جامعه بهره‌برداری کنیم.

لازم به ذکر است که این نشست در سال‌های قبل نیز برگزار شده و برنامه‌ریزی‌هایی برای تکرار آن در آینده در دست اقدام است.

مشارکت نویسندگان

سیده فاطمه جعفری: پیاده‌سازی سخنرانی‌ها.
فرزانه غفاری: تحلیل محتوای نشست و ارائه پیشنهادات برای بهبود ساختار مقاله.
زهرا کریمی: ایده‌پردازی، تنظیم ساختار کلی مقاله و مشارکت در نگارش نتایج.
فاطمه عمادی: نگارش بخش‌های تخصصی مرتبط با علوم پایه و داروشناسی، گردآوری مستندات علمی نشست.
راضیه جعفری حاجتی: گردآوری داده‌ها، تدوین مستندات نوشتاری و مشارکت در آماده‌سازی نسخه نهایی.
زهرا بهاء‌الدین: تنظیم منابع، مشارکت در نگارش یافته‌ها و بررسی بخش‌های مرتبط با پژوهش‌های بالینی.
محسن ناصری: بازبینی علمی نهایی.
زهرا آقابیکلوئی: ویرایش نهایی مقاله، انطباق با استانداردهای مجله، بررسی نهایی منابع و ساختار نگارشی.
نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

تشکر و قدردانی

ابراز نشده است.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تأمین مالی

References

1. Jorjani S. Zakhire Kharazmshahi. Edited by Moharrari M. Tehran: The Academy of Medical Sciences of Islamic Republic of Iran; 2002. [Persian]
2. Al-Jurjani S. Al-Dhakheera al-Khawarizmshahia bil-Lugha al-Arabia. Edited by Ghaffari F. Tehran: Academy of Medical Sciences of Islamic Republic of Iran; 2019. [Arabic]
3. Ghaffari F, Naseri M. Revivalists of Iranian Traditional Medicine in the Contemporary Era. Tehran: Iranian Traditional Medicine Publishing; 2018. Vol.2 p.52-66. [Persian]
4. Mizani A, Naseri M, Yaraei R, Mahdibarzi D, Jafari-Hajati R, Ghaffari F, et al. From Arnebia euchroma to Marhame-Mafasel medicine: The importance of Iranian traditional medicine in designing new drugs. *Tarikh-e Pezeshki*. 2021; 13(46): 1-11. [Persian]
5. Mousavizadeh A, Ghaffari F, Saberizafarghandi MB, Noghani MT, Hasanpour H, Emadi F, et al. Deaddicta® for maintenance treatment of opioid-dependence: A six-month follow-up. *Caspian Journal of Internal Medicine*. 2024; 15(2): 318-327. [Persian]
6. Mousavizadeh SA. Explanation of "Hefz-al-Seheh" and treatments for opioid-addicted patients from the perspective of Iranian traditional medicine and evaluation of the maintenance effect of "Habb al-Shifa" [dissertation]. Tehran: Shahed University; 2017. [Persian]
7. Mizani A, Naseri M, Yaraei R, Mahdibarzi D, Jafari-Hajati R, Ghaffari F, et al. From Huachobe plant to joint ointment: The importance of Iranian traditional medicine in new drug design. *Med Hist J*. 2021; 13(46): 1-11. [Persian]
8. Talebi S, Rahmati B, Jorjani M, Emadi F, Ghaffari F, Naseri M. Synergistic effects of *Nepeta menthoides* and *Melissa officinalis* aqueous extracts on reserpine-induced depressive-like behaviors in mice. *Phytother Res*. 2022; 36(6): 2481-2494. [Persian]
9. Daneshfard B, Aghanouri R, Kazemnejad A, Shad KF, Cordato D, Soubra W, et al. Effect of Sinamaz nasal drop on asymptomatic family members of Covid-19 patients: An open-label randomized controlled trial. *Phytother Res*. 2024; 38(4): 1727-1730. [Persian]